

Довбуш В.І., к.е.н. доцент, Мельник П.І.

Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** В статті проаналізовано сучасний стан інвестиційного клімату підприємств. Узагальнено підходи до трактування категорій «інвестиційне забезпечення», «розвиток підприємств» та визначено взаємозв'язок між ними. Розглянуто основні фактори, що гальмують організацію інвестиційної діяльності підприємств України в сучасних умовах та основні чинники, які впливають на інтенсивність інвестиційного забезпечення, що сприяє результативності підприємств.*

***Ключові слова:** інвестиційне забезпечення; розвиток підприємств; показники інвестиційної привабливості.*

Dovbush V., Melnik P.

Kyiv National University of Technologies and Design

THEORETICAL APPROACHES TO DETERMINATION OF INVESTMENT SUPPORT OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

***Abstract.** The article analyzes the current state of the investment climate of enterprises. Approaches to the interpretation of the categories "investment support", "enterprise development" are generalized and the relationship between them is determined. The main factors that inhibit the organization of investment activities of Ukrainian enterprises in modern conditions and the main factors that affect the intensity of investment support, which contributes to the effectiveness of enterprises.*

***Keywords:** investment provision; enterprise development; investment attractiveness indicators.*

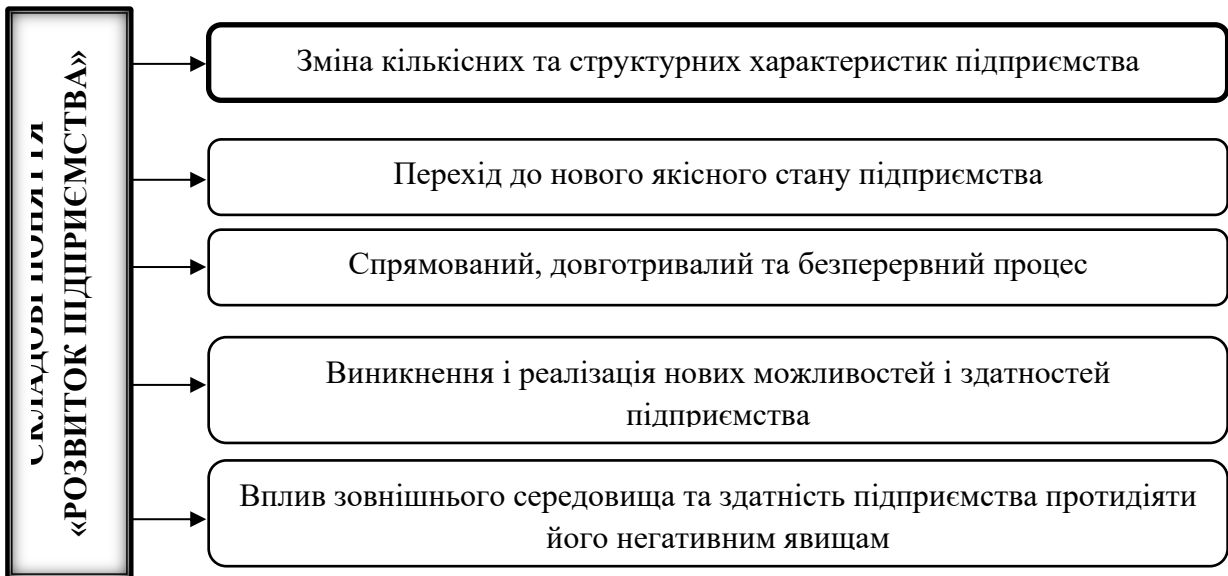
Постановка проблеми. Проблеми інвестування постійно перебувають у полі зору наукових досліджень. Це обумовлено тим, що інвестиційні ресурси дозволяють упроваджувати передові технології, новітню техніку, інноваційні форми організації праці та управління виробництвом. Нововведення, нові технології та організаційні рішення дають змогу підприємствам вийти з кризових ситуацій, забезпечити високу конкурентоспроможність продукції і підприємства.

Інвестиційна діяльність є одним з найбільш важливих аспектів функціонування будь-якої комерційної структури. Інвестиції торкаються глибинних основ господарської діяльності, визначаючи процес економічного зростання в цілому. Причинами, що зумовлюють необхідність інвестицій, є відновлення наявної матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових видів діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку інвестиційних процесів на макрорівні держави і мезорівні галузевого виробництва присвячені наукові праці вітчизняних вчених економістів В. Гаврилюка, П. Гайдучкого, І. Гришової, М. Герасимчука, М. Дем'яненка, В. Кужеля, П. Саблука, О. Шпичака та ін. В їх публікаціях висвітлюються актуальні складові цієї важливої багатопланової проблеми, яка має визначальний характер при вирішенні проблеми виходу підприємств з кризового стану, оновлення матеріально-ресурсного потенціалу і забезпечення розвитку конкурентоздатного виробництва.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних основ та визначення основних дієвих напрямів розвитку інвестиційної активності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення вітчизняних та іноземних джерел дозволяє виокремити різні підходи до трактування поняття розвитку підприємства, а також виділити найбільш вагомі та характерні складові даного поняття (рис. 1).

Джерело: розроблено авторами на основі [3].

Рис. 1. Складові поняття «розвиток підприємства»

Так, розвиток передбачає наявність кількісних змін в діяльності підприємства, а також зміну його структурних характеристик. Сукупність спрямованих структурних і кількісних змін, що відбуваються на підприємстві, мають призвести до його переходу до нового якісного стану. Розвиток підприємства – це довготривалий процес, що потребує певного часу від здійснення спрямованих дій та заходів до втілення відповідних змін.

Поняття «інвестиційне забезпечення» є багатограним, і єдина думка щодо його трактування відсутня. На думку О.Ю. Шиловой, під інвестиційним забезпеченням розвитку підприємства доцільно розуміти підсистему організаційно-економічного забезпечення, призначену для покриття витрат виробничого характеру і накопичення з метою нарощення обсягів виробництва і реалізації продукції, ресурси якої формуються з дотриманням принципів довгостроковості, оптимальності, альтернативності [6].

Більш детальне визначення дає М.І. Кісіль, який під інвестиційним забезпеченням розуміє не лише формування джерел фінансування інвестицій, а й сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, необхідних для забезпечення нормального (заданого) перебігу інвестиційних процесів [1].

О.О. Колесник відзначає, що інвестиційне забезпечення – це сукупність умов, ресурсів і заходів, необхідних для здійснення інвестиційного процесу [2].

Як зазначає Г.Є. Павлова, О.В. Білоткач під інвестиційним забезпеченням розвитку підприємств варто розуміти сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, які забезпечують заданий перебіг інвестиційних процесів та у довготривалій перспективі приводять до зміни кількісних і структурних характеристик підприємства, його переходу у новий якісний стан та здатності протидіяти негативному впливу зовнішнього середовища [3].

Головною метою інвестиційного забезпечення є створення конкурентоспроможних підприємств на новій інноваційній та технологічній основі задля забезпечення розвитку підприємств, укріплення їх позицій на внутрішньому

ринку та виходу на зовнішній ринок; розвитку соціальної інфраструктури; впровадження екологічної та продовольчої безпеки держави.

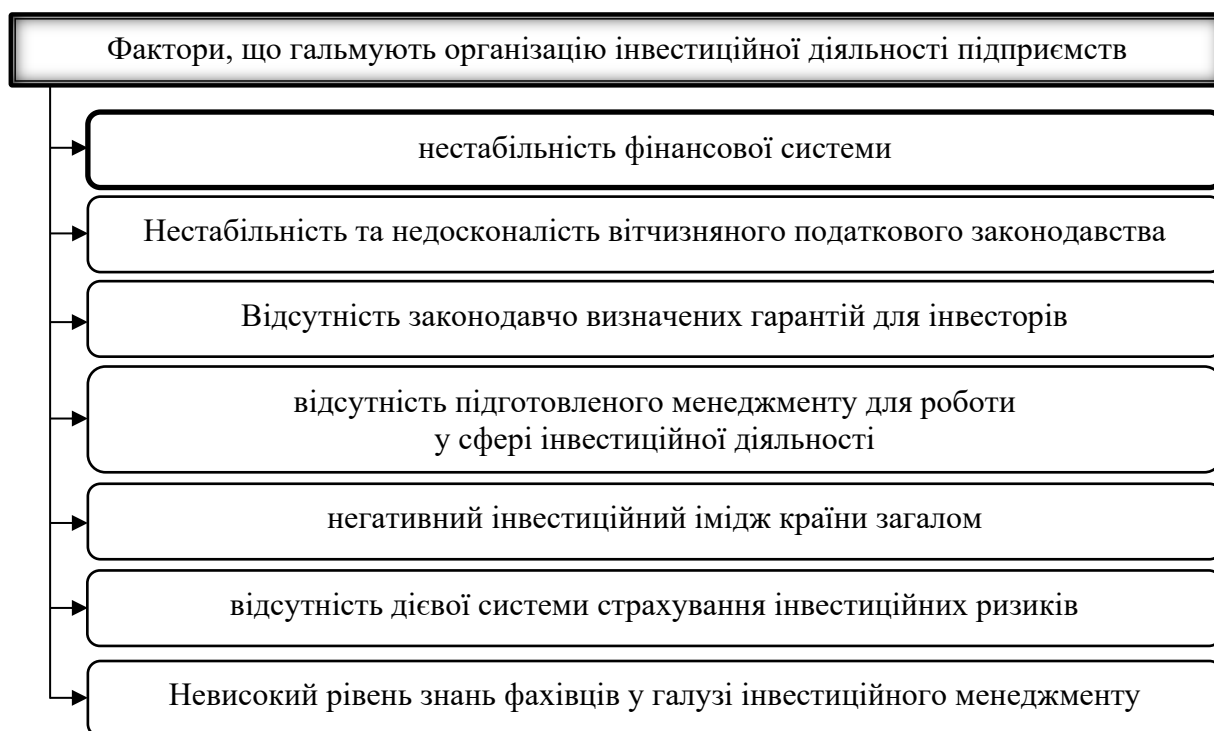
Інвестиційна активність підприємств шляхом інноваційного забезпечення та простого оновлення основних засобів створює передумови для їх технологічного оновлення.

Особливістю інвестиційної активності є те, що її обсяги визначають темпи економічного розвитку підприємства. Іншими словами, інвестиційна активність є складовою частиною ділової активності суб'єктів господарювання. Розвиток інвестиційної діяльності залишається одним з основних шляхів стабілізації економіки, забезпечення випуску якісної конкурентоспроможної продукції, однак і без того невисокий рівень інвестиційної активності в державі має тенденцію до зниження.

Рівень інвестиційної активності, як і будь-якої діяльності підприємства, визначає складна та динамічна взаємодія факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Вони визначають якісні та кількісні характеристики інвестиційної активності, впливають на обсяги та напрями інвестицій, одночасно обмежують та стимулюють зростання ефективності інвестиційної діяльності підприємств.

Цілеспрямована дія керівництва підприємства на процес формування і реалізації інвестиційної політики відбувається за допомогою прямих зв'язків. Зворотні зв'язки забезпечують отримання керівництвом підприємства інформації про хід формування і реалізації інвестиційної політики і результати дії на нього. Зміст прямих і зворотних зв'язків може бути дуже різноманітним: регламенти і положення; плани і заходи; накази і розпорядження; пропозиції; узгодження; нормативи; процедури та ін. Однією з найважливіших умов цілісності моделі, її економічності і забезпечення раціональної просторово-структурної взаємодії елементів є наявність забезпечуючого середовища.

Однак, на сучасному етапі існують певні передумови, які стримують розвиток інвестиційної активності вітчизняних підприємств, дає змогу виокремити головні напрями економічної політики, здатної підвищити стабільність прибутковості і зменшити кількість збиткових підприємств (рис. 2).

Джерело: розроблено авторами.

Рис. 2. Фактори, що гальмують організацію інвестиційної діяльності підприємств

Економічні обґрунтування інвестиційної діяльності підприємства дозволяють забезпечувати його поступальний розвиток, додаючи їй гнучкий, адаптивний характер, що необхідний в умовах невизначеності, і переборюючи негативні тенденції перехідного періоду в економіці. Важливим є проведення рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі ознак, які відображають найбільш важливі для інвестора сторони діяльності оцінюваного підприємства. Одним з методів оцінки інвестиційної привабливості є експертний метод, заснований на використанні думок фахівців підприємств. Основними ознаками, використовуваними для оцінки інвестиційної привабливості підприємства є: експортний потенціал підприємства; науково-технічний потенціал підприємства; стабільність ринку продукції, яка випускається; фінансова стійкість підприємства; тривалість виробничого циклу; необхідний обсяг інвестицій.

Ефективне здійснення інвестиційної діяльності на підприємстві обумовлює необхідність оптимізації системи управління інвестиціями і формування відповідної структури управління. При цьому необхідно розробляти конкретні задачі для кожного підрозділу з чітко сформульованими параметрами. Ефективність інвестицій визначається дієвістю системи управління інвестиційною діяльністю, яка повинна бути побудована на економічній основі та включати такі підсистеми: фінансово-кредитну, оподаткування, платежів за виробничі та природні ресурси, цінову, економічних стимулів та санкцій. У зв'язку з тим, що фінансування та кредитування впливає практично на всі етапи інвестиційного процесу, провідна роль належить фінансово-кредитній підсистемі. На процес інвестування впливає держава шляхом зміни відсоткової ставки за кредит. Це може підвищувати або знижувати попит на інвестиції залежно від конкретних умов розвитку економіки [5].

Висновок. Провівши дослідження теоретичних засад інвестиційного забезпечення розвитку підприємств, можна дійти висновку, що розвиток підприємства є метою, а його інвестиційне забезпечення – одним з інструментів досягнення. У процесі систематизації наукових поглядів на теорію розвитку з'ясовано його основні ознаки та деталізовано економічний зміст. Розвиток – це спрямований та довготривалий процес переходу до нового якісного стану продуктивних сил, що зумовлений зміною кількісних та структурних характеристик підприємства та приводить до виникнення і реалізації його нових можливостей та здатності протистояти негативному впливу зовнішнього середовища. Інвестиційне забезпечення необхідно розглядати як сукупність різноманітних умов, ресурсів, економічних механізмів, важелів і заходів, які забезпечують інвестиційний процес на підприємстві, у результаті якого отримується прибуток, досягається соціальний та екологічний ефект.

Список використаної літератури

1. Коденська М. Ю. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 2. С. 62–66.
2. Колесник О. О. Оцінка інвестиційного забезпечення розвитку туризму в Україні. *Економіка. Управління. Інновації*. 2011. № 2 (6). URL: http://tourlib.net/statti_kolesnyk6.htm.
3. Павлова Г. Є., Білоткач О. В. Теоретико-методичні основи інвестиційного забезпечення розвитку сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 15. Ч. 1. С. 29–32.
4. Параконний С. В., Войшвілло Л. В., Шпанковський І. В. Напрями інвестиційного забезпечення розвитку економічного потенціалу підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2011. № 11 (153), Ч. 1. С. 68–76.
5. Пенцак С. П. Чинники забезпечення інвестиційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=734>.
6. Шилова О. Ю. Інвестиційне забезпечення розвитку підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2012. № 11 (182), Ч. 1.
7. Кифяк В. Теоретичні основи визначення категорії "розвиток підприємства". *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2011. Вип. 8, Ч. 2. С. 190–194.